

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТВОРЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ОСІБ, ЯКИМ ВСТАНОВЛЕНО ПРОФЕСІЙНЕ ЗАХВОРЮВАННЯ АБО НЕЩАСНИЙ ВИПАДОК НА ВИРОБНИЦТВІ

Нагорна А. М.

Державна установа «Інститут медицини праці імені Ю. І. Кундієва
Національної академії медичних наук України», м. Київ

Вступ. Одним з пріоритетів державної політики в забезпеченні тривалого соціально-економічного розвитку України визначено зниження рівня професійної захворюваності (ПЗ) і нещасних випадків (НВ) на виробництві. Інформаційне забезпечення охорони здоров'я в Україні спрямоване на вирішення перспективних та актуальних проблем щодо збереження здоров'я працюючого населення.

Мета дослідження – створення інформаційної системи обліку та аналізу професійної патології та НВ на виробництві за допомогою розробленої методології на підставі використання концепції Державного реєстру осіб, яким встановлено ПЗ.

Матеріали та методи дослідження. Здійснено узагальнення та аналіз наукових публікацій, нормативно-правових актів, що стосуються реєстру осіб, яким встановлено ПЗ або НВ на виробництві.

Результати. На основі новітніх інформаційних технологій розроблено Державний реєстр професійних захворювань і нещасного випадку на виробництві. Основу його роботи забезпечують системи електронного обліку документації та обмін даними за допомогою використання локальних і глобальних комп'ютерних медичних мереж з чітким виділенням структури, функцій і забезпечення наступності функціонування всіх етапів обробки інформації. Розроблені принципи побудови та зміст завдання для інформаційного забезпечення Державного реєстру професійних захворювань і нещасних випадків на виробництві. Основними завданнями для нього є наступні складові: розробка концепції здійснення заходів щодо створення централізованої системи обліку та реєстрації ПЗ і НВ на виробництві, визначення функціональних характеристик цієї системи, розробка рекомендацій та методологічне забезпечення подальшого розвитку та наукового супроводу системи централізованого обліку та реєстрації ПЗ. Для створення і функціонування Державного реєстру проаналізовано ряд нормативно-правових документів: постанови Кабінету Міністрів України, Закони України та накази Міністерства охорони здоров'я України.

Висновки. На основі нормативно-правової бази України розроблено принципи побудови та зміст завдання для програмного забезпечення Державного реєстру осіб, яким встановлено ПЗ або НВ на виробництві. Створення реєстру пов'язане з реєстрацією, якісною та кількісною оцінкою стану ПЗ і НВ на виробництві в Україні і є передумовою успішного функціонування реєстру в Україні. Це дозволить вийти на якісно новий рівень надання спеціалізованої медичної допомоги працюючим особам шляхом здійснення повного обліку та контролю за наявними професійними захворюваннями, формування груп ризику щодо основних нозологічних форм.

Ключові слова: державний реєстр, професійні захворювання, нещасний випадок, профілактика, інформаційне забезпечення

Вступ

В усьому світі проблема збереження здоров'я працюючого населення розглядається як одна з пріоритетних і знаходиться в центрі уваги авторитетних міжнародних організацій – Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), Міжнародна організація праці (МОП), діяльність яких пов'язана з охороною здоров'я населення, включаючи працюючих. Експерти ВООЗ та МОП ставлять за мету звернути увагу міжнародної спільноти на масштаби пробле-

ми профілактики професійних захворювань (ПЗ) та нещасних випадків (НВ) у всьому світі.

Професійне здоров'я є одним з індикаторів здоров'я населення. Проблема раннього виявлення та профілактики ПЗ є актуальною для України. Близько 28,9 % робітників працюють у шкідливих і небезпечних умовах праці, які не відповідають сучасним санітарно-гігієнічним вимогам. Офіційна статистика не відображає реальний рівень ПЗ і НВ. В Україні, відповідно даних Фонду соціального страхування України [1], за 2021 рік зареєстровано

21 320 повідомлень про НВ і ПЗ. Порівняно з 2020 роком кількість повідомлень про НВ і ПЗ збільшилась на 30,9 % (з 16 286 до 21 320), кількість повідомлень про НВ зі смертельним наслідком збільшилась на 27,6 % (з 948 до 1210). Довгострокове динамічне спостереження в ДУ«Інститут медицини праці імені Ю. І. Кундієва НАМН України» професійної захворюваності свідчить, що її рівень не відповідає стану умов праці [2, 3].

Необхідно зазначити, що за кордоном (Італія, Польща, Чехія, Норвегія, Швеція та ін.) накопичено достатній досвід щодо створення систем виявлення, реєстрації ПЗ і НВ шляхом розробки Національних реєстрів (B. Choi, 1996; Y. Samant, D. Parker, E. Wergeland, A. Wannag, 2008; D. Spreeuwers, de Boer A. G., J. H. Verbeek, van Dijk F. J., 2009).

У зарубіжній практиці медицини праці використання сучасних інформаційних технологій широко входить у повсякденну практику. Сучасні технологічні рішення забезпечують вільний доступ до служб охорони здоров'я незалежно від місця проживання пацієнта, значно підвищують доступність спеціалізованої високотехнологічної медичної допомоги та експертизи, переводячи процес збору та обробки інформації на якісно новий рівень. Прикладом втілення сучасних інформаційних технологій у практиці охорони здоров'я є застосування інфосистем і автоматизованих мереж — міжнародна система професійної експозиції до канцерогенів, інформаційна мережа країн Балтійського моря з професійного здоров'я та безпеки [4, 5]. Прогрес в інформаційних, телекомунікаційних і медичних технологіях дозволяє аналізувати медичну інформацію, виявляти і ранжувати проблеми, реалізувати принцип міжвідомчої взаємодії при організації медико-соціальної допомоги працюючим, удосконалювати інформаційне забезпечення управління охороною здоров'я, оптимізувати використання наявних ресурсів, підвищити ефективність запропонованих програм і рівень задоволеності населення спеціалізованою медичною допомогою [6]. Це проявляється у вирішенні завдань щодо ранньої діагностики захворювань, які пов'язані з умовами праці, донологічної оцінки здоров'я працюючих, зокрема при проходженні періодичних медичних оглядів тощо. Інформатизація системи охорони здоров'я — багатоаспектний системоутворюючий процес, який включає збір і накопичення інформації, її передачу, інтеграцію й ефективне використання баз даних. Особливу цінність має персоніфікований облік у

виділі реєстрів для оптимізації надання спеціалізованої медичної допомоги [7].

В Україні існують реєстри (Канцер-Реєстр, постраждалих внаслідок аварії на ЧАЕС), соціально значущих хвороб (діабет, спадкові хвороби, патологія вагітності тощо). Облік і реєстрація ПЗ і НВ здійснюється лише в системі соціального страхування, де одиницею спостереження є «страховий випадок». Це диктує необхідність розробки та впровадження сучасної системи обліку хворих на ПЗ з можливістю обліку накопичених випадків за весь період їхньої реєстрації, динамічного спостереження за хворими, перебігу конкретного випадку хвороби, його прогнозу і наслідків, аналізу причинного зв'язку захворювання і факторів ризику.

Науково обґрунтованим вирішенням цієї проблеми є створення Державного реєстру осіб, яким встановлено ПЗ або НВ на виробництві (Реєстр), на основі новітніх інформаційних технологій. Основу його роботи забезпечують системи електронного обліку документації та обмін даними за допомогою використання локальних і глобальних комп'ютерних мереж з чітким виділенням структури, функцій і забезпечення наступності функціонування всіх етапів обробки інформації.

Мета дослідження — створення інформаційної системи обліку та аналізу ПЗ і НВ за допомогою розробленої методології на підставі використання концепції Реєстру.

Матеріали та методи дослідження

Здійснено узагальнення та аналіз наукових публікацій, нормативно-правових актів, статистичних паперових та електронних форм документів, що стосуються Реєстру.

Результати дослідження та їх обговорення

Концепцією Реєстру передбачено визначення головної мети створення та функціонування реєстру й визначення основних його завдань. Головною метою створення Реєстру є збереження та покращання здоров'я та працездатності осіб за допомогою системи профілактичних, діагностичних, лікувальних, реабілітаційних, медико-соціальних заходів на основі впровадження моніторингу за показниками їхнього здоров'я, вивчення причинно-наслідкових зв'язків між показниками ПЗ та факторами ризику та удосконалення реєстрації й обліку ПЗ і НВ.

Завдання Реєстру:

- аналіз стану ПЗ і НВ в Україні та нормативно-правової бази з питань встановлення, реєстрації та обліку професійної патології;
- аналіз питання застосування інформаційних технологій на галузевому й регіональному рівнях для реєстрації та обліку ПЗ і НВ;
- обґрунтування структури та принципів функціонування Реєстру;
- створення системи збору, персонального обліку та довгострокового збереження інформації для осіб, яким встановлена професійна патологія;
- підготовка та затвердження нормативно-правових документів на державному й галузевому рівнях для забезпечення функціонування Реєстру;
- адаптація існуючих інструктивних матеріалів, класифікаторів до єдиної системи реєстрації та обліку ПЗ і НВ;
- наукове обґрунтування програмно-технічного забезпечення Реєстру;
- розробка та апробація програмного забезпечення Реєстру;
- формування бази даних Реєстру;
- впровадження розроблених інформаційних технологій у систему профпатологічної служби та охорони праці;
- аналіз, оцінка та прогнозування здоров'я осіб, яким встановлено ПЗ або НВ і виявлення достовірних причинно-наслідкових зв'язків між показниками ПЗ, НВ і факторами ризику;
- розробка системи багаторічного контролю за показниками здоров'я хворих на ПЗ, НВ, прогнозування та обґрунтування потреби в ресурсах, які є необхідними для поліпшення умов праці та охорони здоров'я працюючих;
- забезпечення наукових досліджень, що спрямовані на зниження рівня ПЗ і НВ на виробництві в Україні, удосконалення методів лікування, діагностики та реабілітації.

Реєстр являє собою розподільний реєстр, до якого передається інформація з регіонального та місцевого рівнів (регіональні та міжрегіональні профпатологічні центри, територіальні управління Державної служби України з питань праці (Держпраці) тощо). У функціональному аспекті Реєстр являє собою цілісну систему, що складається з 4 головних підсистем: підсистема збору та первинної обробки даних; підсистема формування та ведення бази даних з проблем; підсистема обробки (розрахунків) та аналізу даних; підсистема видачі інформації.

Усі блоки з'єднуються в єдину мережу для запобігання інформаційних витрат, дублювання інформації. Структура Реєстру повинна будуватися на основі організаційних засад існуючої профпатологічної служби України, Держпраці, яка являє собою мережу державних бюджетних лікувально-профілактичних установ, управлінь Держпраці України, на які покладено завдання попередження, діагностики, лікування та реабілітації захворювань, обумовлених небезпечними та шкідливими умовами праці.

Організаційною структурою Реєстру передбачено функціонування Наукового центру реєстру, яким здійснюються наступні функції: розробка Концепції (положення) інформаційної системи (ІС) «Реєстр профзахворювань», «Реєстр нещасних випадків», розробка та корекція програмного забезпечення та систем комунікації з іншими рівнями Реєстру, розробка та удосконалення вхідних і вихідних форм ІС «Реєстр профзахворювань», «Реєстр нещасних випадків», науково-аналітична діяльність за даними на прикладі ІС «Реєстр профзахворювань» (рис. 1).

Організаційна структура ІС «Реєстр профзахворювань» включає 4 рівні управління (рис. 2): державний рівень (Науковий центр Реєстру) забезпечує збереження інформації і комплексний науковий аналіз даних, розробку пропозицій щодо удосконалення Реєстру та заходів, спрямованих на збереження здоров'я працюючих та покращання їхніх умов праці.

Регіональний рівень (міжрегіональні, регіональні центри профпатології І–ІІ категорії) забезпечує реєстрацію, облік осіб, які постраждали внаслідок НВ і ПЗ, дані подальшого спостереження за цим контингентом, передачу інформації на державний рівень. Процес накопичення даних щодо вперше встановлених випадків ПЗ, травм і отруєнь доповнюється даними щодо діагностичних і лікувальних технологій.

Обласний рівень (установи державної служби праці, МСЕК усіх рівнів) скеровує на державний або регіональний рівень дані щодо постраждалих від НВ і ПЗ, інформацію стосовно встановленої групи інвалідності або переосвідчені випадки інвалідності.

Міський (районний) рівень (установи державної служби праці) — реєстрацію та облік осіб, які постраждали внаслідок НВ та ПЗ, дані подальшого спостереження за цим контингентом, передачу інформації на державний рівень.

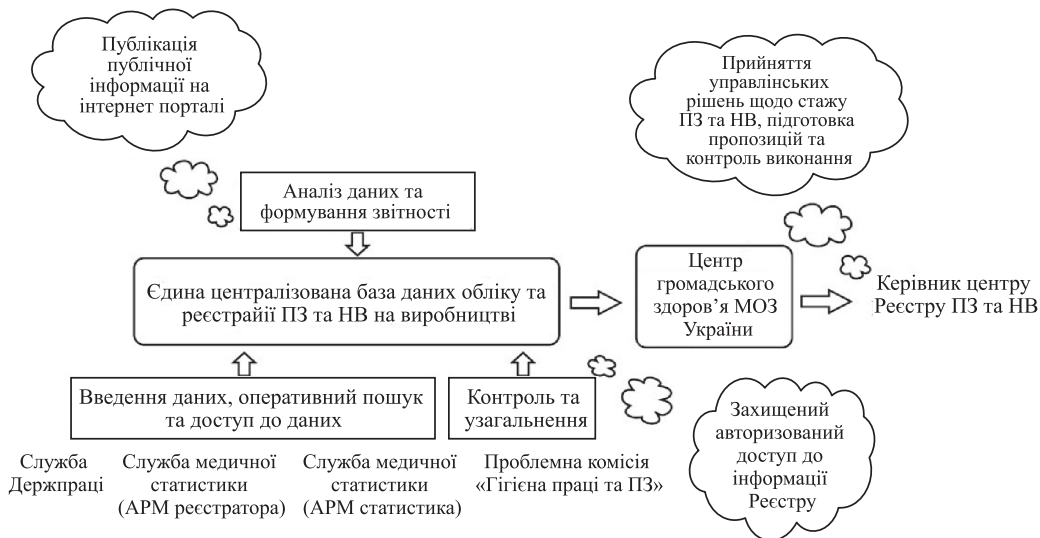

Рис. 1. Завдання Наукового центру Державного реєстру осіб, яким встановлено професійне захворювання або нещасний випадок на виробництві

Отримання медичної інформації в Україні здійснюється через організацію державної системи збирання, обробки та аналізу потрібних даних, що визначено Законом України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 30.04.2022 № 2801-ІІ [8]. Положенням про Держпрацю, яке затверджене постановою Кабінету Міністрів (КМ)

України № 96 [9], визначено, що ця служба здійснює контроль за своєчасністю та об'єктивністю розслідування НВ на виробництві, їхнім документальним оформленням і веденням обліку, виконанням заходів з усунення причин (п. 4, пп. 13), проводить розслідування та веде облік аварій і НВ, які підлягають спеціальному розслідуванню, веде розслідування

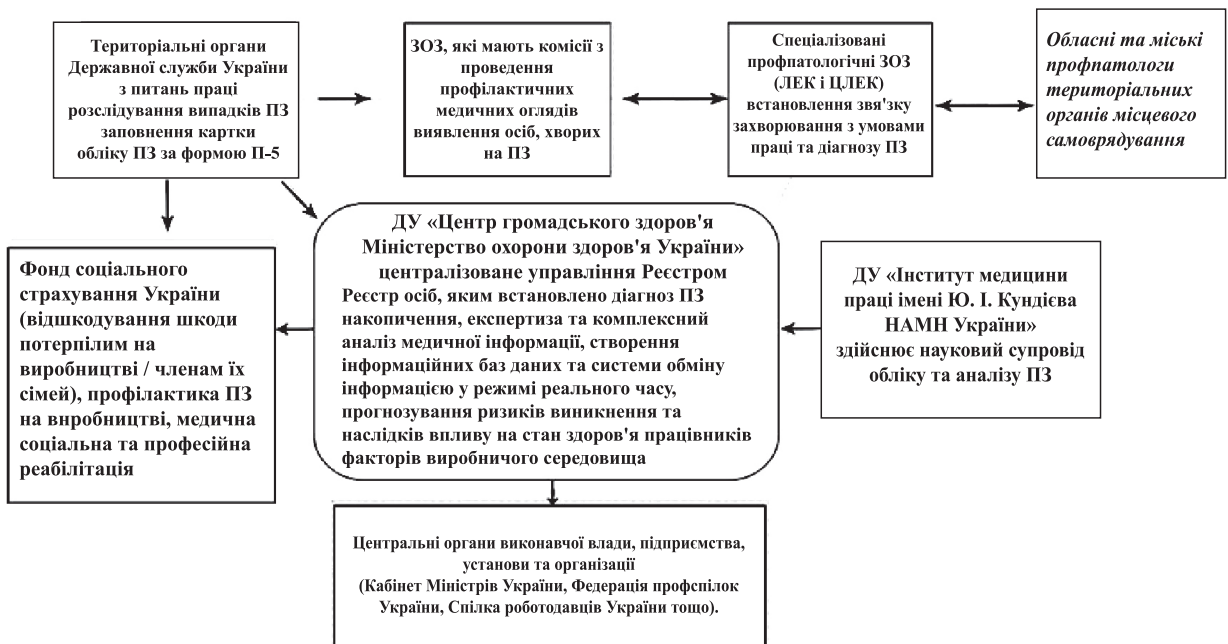

Рис. 2. Ієрархія взаємодії структур, відповідальних за створення і функціонування Державного реєстру осіб, яким встановлено професійне захворювання або нещасний випадок на виробництві

обставин і причин виникнення гострих і хронічних ПЗ (п. 4, пп. 27).

Основні принципи інформатизації сформовані в Законі України «Про інформацію» від 01.01.2022 № 2657-ХІІ [10]. Закон регулює відносини щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони та захисту інформації. У документі зазначається, що основними напрямками державної інформаційної політики є: забезпечення доступу кожного до інформації; рівних можливостей щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації; створення умов для формування в Україні інформаційного суспільства; забезпечення відкритості та прозорості діяльності суб'єктів владних повноважень; створення інформаційних систем і мереж інформації, розвиток електронного урядування; постійне оновлення, збагачення та зберігання національних інформаційних ресурсів; сприяння міжнародній співпраці в інформаційній сфері та входженню України до світового інформаційного простору.

Загальні засади формування, виконання та корегування Національної програми інформатизації визначені в Законі України «Про Національну програму інформатизації» від 01.01.2022 [11], яка визначає стратегію розв'язання проблеми забезпечення інформаційних потреб та інформаційної підтримки в різних сферах загальнодержавної діяльності.

Головною метою Програми є забезпечення громадян і суспільства своєчасною, достовірною та повною інформацією на основі широкого використання інформаційних технологій, забезпечення інформаційної безпеки держави. Важливими завданнями програми є: формування правових, організаційних, науково-технічних, економічних, фінансових, методичних і гуманітарних передумов розвитку інформатизації; застосування та розвиток сучасних інформаційних технологій у відповідних сферах суспільного життя; формування системи національних інформаційних ресурсів; створення загальнодержавної мережі інформаційного забезпечення науки, освіти, охорони здоров'я тощо; створення загальнодержавних систем інформаційно-аналітичної підтримки діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування; інтеграція України у світовий інформаційний простір.

Для ефективного розвитку процесу інформатизації прийнято низку нормативно-правових доку-

ментів, а саме: постанови КМ України «Про затвердження Положення про формування та виконання Національної програми інформатизації» від 31.08.1998 № 1352, «Про першочергові заходи інформатизації» від 15.08.1997 № 789 [12], Указ Президента України від 22.06.2019 № 419/2019 «Про державну службу статистики України» [13], а також галузеві накази Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) України.

На реалізацію поставлених завдань у галузі інформатизації в сфері охорони здоров'я МОЗ та Національною академією медичних наук (НАМН) України затверджено «Концепцію державної політики інформатизації охорони здоров'я України» [14], в якій зазначено, що державна політика інформатизації охорони здоров'я України спрямована на розробку єдиної стратегії організації баз даних на основі національних і міжнародних стандартів, поетапне об'єднання локальних і відомчих баз в Національну систему баз даних і баз знань відкритого типу з виходом у міжнародні мережі.

Доповнення до концепції містяться в наказі МОЗ України «Про створення Єдиного інформаційного поля системи охорони здоров'я України» від 21.05.1998 № 127 [15]. Визначено, що пріоритетними складовими Єдиного інформаційного поля системи охорони здоров'я є медична, науково-медична, медико-статистична, правова, економічна, організаційна інформація, комп'ютерні технології та засоби комунікації.

На реалізацію поставлених завдань у галузі інформатизації в сфері охорони здоров'я в 2019 році МОЗ України розроблено Проект Концепції інформатизації охорони здоров'я [16], яка визначає напрями, принципи та механізми інформатизації охорони здоров'я. Завданнями інформатизації системи охорони здоров'я визначено:

- забезпечення наявності своєчасної та достовірної інформації для державних інституцій, що беруть участь в управлінні системою охорони здоров'я, використання переваг обробки «великих даних» (Big Data) та інтелектуальних систем для прогнозування потреб охорони здоров'я, планування ресурсів у галузі;
- забезпечення інструментів для реалізації реформи фінансування охорони здоров'я та, зокрема, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення;

- надання достовірної інформації в необхідному обсязі, у потрібному місці, у потрібний час для учасників системи охорони здоров'я — пацієнтів, лікарів, фармацевтів, науковців;
- підвищення ефективності праці лікарів, якості медичних послуг за рахунок вдосконалення робочих процесів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, впровадження систем підтримки клінічних рішень;
- залучення пацієнта до піклування про власне здоров'я, контролю якості отриманих медичних послуг за рахунок надання доступу до власних медичних даних та розпорядження ними.

Інформатизація охорони здоров'я України включає: Концепцію інформатизації охорони здоров'я України; Національну програму інформатизації охорони здоров'я; інформатизацію профілактичної медицини; інформатизацію клінічної медицини; структуру Єдиної інформаційної системи охорони здоров'я (ЄІСОЗ); медичний електронний паспорт громадянина України; стратегію підготовки кадрів для роботи з ІС; основні етапи створення ЄІСОЗ; очікуваний соціально-економічний ефект від впровадження ЄІСОЗ.

Національна програма інформатизації охорони здоров'я формується з максимальним урахуванням процесів реформування системи охорони здоров'я, довгострокових державних пріоритетів, з урахуванням світових напрямів розвитку та досягнень у сфері інформатизації та спрямована на розв'язання найважливіших загальносуспільних проблем, створення умов для інтеграції України у світовий інформаційний простір.

Головною метою інформатизації охорони здоров'я є забезпечення валідною, релевантною, своєчасною інформацією всіх закладів системи охорони здоров'я, а також громадян України в рамках процесів управління здоров'ям населення для якісного надання медичної допомоги.

У 2020 році КМ України схвалено Концепцію розвитку електронної охорони здоров'я від 28.12.2020 № 1671-р [17], де визначено мету та основні напрями розвитку електронної охорони здоров'я, сучасний стан справ, наявні проблеми та шляхи їхнього розв'язання, а також очікувані результати та питання ресурсного забезпечення.

Постановою КМ України «Деякі питання електронної системи охорони здоров'я» від 25.04.2018 № 411 [18] регламентується Порядок опублікування відомостей з електронної системи охорони

здоров'я Національною службою здоров'я України та Порядок функціонування електронної системи охорони здоров'я, де визначені функціональні можливості електронної системи охорони здоров'я, включення до центральної бази даних електронної системи охорони здоров'я даних, що містяться в електронній системі обміну медичною інформацією.

Установи, що будуть забезпечувати діяльність Реєстру, у своїй роботі мають керуватися Конституцією України, Законами України та наказами міністерств та відомств, які є суб'єктами системи Реєстру.

В Україні основні положення щодо реалізації конституційного права громадян на охорону їхнього життя та здоров'я в процесі трудової діяльності визначаються Конституцією України та Законом України «Про охорону праці» (2021 р.).

Крім того, нормативно-правовими документами, що є підґрунтям для створення Реєстру, є:

- Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (2022 р.) [19], яким Фонд соціального страхування України є органом, який здійснює керівництво та управління загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку, у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та медичним страхуванням, провадить акумуляцію страхових внесків, контроль за використанням коштів, забезпечує фінансування виплат за цими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування та здійснює інші функції згідно зі затвердженим статутом (ст. 4, п. 1). Основні завдання Фонду соціального страхування — реалізація державної політики у сферах соціального страхування від НВ на виробництві та ПЗ, які спричинили втрату працездатності, у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, медичного страхування; та профілактика нещасних випадків (ст. 9);
- Закон України «Про затвердження Загальнодержавної соціальної програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014–2018 рр.». від 01.01.2015 № 178 [20];
- постанова КМ України «Про порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві» від 17.04.2019 № 337 [21];
- постанова КМ України «Про питання загальнообов'язкового державного соціального страхування

від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 17.12.2016 № 74 [22];

— постанова КМ України «Про затвердження переліку професійних захворювань» від 08.11.2000 № 1662 [23].

Серед нормативно-правових документів галузевого рівня слід зазначити наступні: наказ МОЗ України «Про удосконалення автоматизованої системи обліку та аналізу профзахворюваності в Україні» від 10.02.1998 № 31; наказ МОЗ і АМН України «Щодо закріплення за науково-дослідними інститутами гігієнічного профілю галузей економіки та адміністративних територій з питань гігієни праці та профпатології» від 08.05.2002 № 166/32; наказ МОЗ України «Про затвердження класифікатора розподілу травм за ступенем тяжкості» від 04.07.2007 № 370; наказ МОЗ України від 29.12.2000 № 374/68/338 «Про затвердження Інструкції про застосування переліку професійних захворювань»; наказ МОЗ України «Про затвердження Переліку установ і закладів, що мають право встановлювати остаточний діагноз хронічних професійних захворювань» від 09.04.2022 № 603.

Створення Реєстру передбачає проведення періодичних оглядів з метою динамічного спостереження за здоров'ям працюючих у шкідливих умовах праці (груп ризику), виявлення початкових ознак несприятливого впливу виробничих шкідливостей на організм з метою ранньої діагностики та відповідного лікування ПЗ, які означені в Переліку ПЗ, а також виявлення загальних захворювань, які заважають продовженню роботи в даній професії.

Процедуру проведення медичних оглядів працівників, які зайняті на важких роботах, роботах зі шкідливими чи небезпечними умовами праці або таких, де є потреба в професійному доборі, та осіб віком до 21 року визначено Порядком проведення

медичних оглядів працівників певних категорій, який затверджено наказом МОЗ України від 21.05.2007 № 246.

Проте, крім зазначених нормативно-правових документів, для створення і функціонування Реєстру необхідним є прийняття постанови КМ України, якою має регламентуватись Положення про організацію і функціонування Реєстру, а на галузевому рівні затвердження МОЗ і НАМН України нормативних документів щодо прийняття Концепції створення Реєстру та виконання постанови КМ України щодо організаційно-правових питань функціонування Реєстру тощо.

Висновки

1. На основі нормативно-правової бази України розроблено принципи побудови та зміст завдання для програмного забезпечення Реєстру.
2. Створення Реєстру пов'язане з реєстрацією, якісною та кількісною оцінкою стану ПЗ та НВ на виробництві в Україні і є передумовою успішного функціонування Реєстру в Україні.
3. Розроблено принципи побудови та зміст завдання для інформаційного забезпечення Реєстру. Основними завданнями є наступні складові: розробка концепції здійснення заходів щодо створення централізованої системи обліку та реєстрації ПЗ та НВ на виробництві, визначення функціональних характеристик цієї системи, розробка рекомендацій та методологічне забезпечення подальшого розвитку та наукового супроводу системи централізованого обліку та реєстрації професійних захворювань.
4. Це дозволить вийти на якісно новий рівень надання спеціалізованої медичної допомоги працюючим особам шляхом здійснення повного обліку і контролю за наявними професійними захворюваннями, формування груп ризику щодо основних нозологічних форм.

Література

1. Фонд соціального страхування України. URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/article/978178> (дата звернення: 01.04.2022).
2. Динаміка професійної захворюваності в Україні та досвід Інституту медицини праці НАМН України. Ю. І. Кундієв, А. М. Нагорна, М. П. Соколова, І. Г. Кононова. *Український журнал з проблем медицини праці*. 2013. № 4 (37). С. 11–22. <https://doi.org/10.33573/ujoh2013.04.011>.

3. Стан професійної захворюваності в період законодавчих змін в Україні. А. М. Нагорна, М. П. Соколова, П. М. Вітте та ін. *Український журнал з проблем медицини праці*. 2016. № 1. С. 3–17. <https://doi.org/10.33573/ujoh2016.01.003>.

4. Ключко О. М. Медична інформаційна система моніторингу стану здоров'я населення із захистом персональних даних. *Медична інформатика та інженерія*. 2020. № 1. С. 17–28. <https://doi.org/10.11603/mie.1996-1960.2020.1.11126>.

5. Primova H., Sakiyev T., Nabiyeva S. Development of medical information systems. *Journal of Physics: Conference Series*. 2020. Vol. 1441. P. 012160. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1441/1/012160>.
6. Коваленко О. С., Козак Л. М., Романюк О. О. Мобільні застосунки у структурі сучасних медичних інформаційних систем. *Управляющие системы и машины*. 2018. № 4. С. 57–69. <https://doi.org/10.15407/usim.2018.04.057>.
7. Інформаційні технології в системі обліку професійних захворювань (огляд літератури та власних досліджень). А. М. Нагорна, Н. К. П'ятниця, П. М. Вітте та ін. *Журнал НАМН України*. 2015. Т. 21, № 2. С. 228–234.
8. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 30.04.2022 № 2801-П. *Відомості Верховної Ради України*. 2022. № 4. С. 19.
9. Про затвердження Положення про державну службу України з питань праці: постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2015 № 96. *Офіційний вісник України*. 2015. № 21. С. 201.
10. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII [у редакції від 01.01.2022]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12/ed20220101#> (дата звернення: 01.04.2022).
11. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 № 74/98-ВР [у редакції від 01.01.2022]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80/ed20220101#Text>. (дата звернення: 01.04.2022).
12. Про затвердження Положення про формування та виконання Національної програми інформатизації: постанова Кабінету Міністрів України від 31.08.1998 № 1352. *Офіційний вісник України*. 1998. № 18. С. 101.
13. Про Державну службу статистики України: Указ Президента України від 22.06.2019 № 419/2019. URL: https://ips.ligazakon.net/document/U396_11 (дата звернення: 01.04.2022).
14. Концепція державної політики інформатизації охорони здоров'я України. URL: <http://uacm.kharkov.ua/ukr/index.shtml?uderpol/ukonsep.htm> (дата звернення: 09.07.2022).
15. Про створення Єдиного інформаційного поля системи охорони здоров'я України: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 21.05.1998 № 127. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MOZ187> (дата звернення: 09.07.2022).
16. Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції інформатизації охорони здоров'я України». URL: <https://moz.gov.ua/article/public-discussions-archive/proekt-rozporjadzhennja-kabinetu-ministriv-ukraini-pro-shvalennja-koncepcii-informatizacii-ohoroni-zdorov%e2%80%99ja-ukraini#2>. (дата звернення: 12.05.2022).
17. Про схвалення Концепції розвитку електронної охорони здоров'я: розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.12.2020 №1671-р. *Урядовий кур'єр*. 2021. № 12. С. 40.
18. Деякі питання електронної системи охорони здоров'я: постанова Кабінету Міністрів України від 25.04.2018 №411. *Офіційний вісник України*. 2018. № 46. С. 14.
19. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 №1105-XIV [у редакції від 02.04.2022]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14/ed20220402#Text> (дата звернення: 12.05.2022).
20. Про затвердження Загальнодержавної соціальної програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014–2018 рр.: Закон України від 04.04.2013 № 178-VII [у редакції від 01.01.2015]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/178-18/ed20150101#Text> (дата звернення: 01.04.2022).
21. Про порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 337. *Офіційний вісник України*. 2019. № 34. С. 309.
22. Про питання загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: постанова Кабінету Міністрів України від 17.01.2000 № 74 [у редакції 17.12.2016]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74-2000-%D0%BF/ed20161217#Text> (дата звернення: 01.04.2022).
23. Про затвердження переліку професійних захворювань: постанова Кабінету Міністрів України від 08.11.2000 № 1662. *Офіційний вісник України*. 2000. № 45. С. 87.

Nagorna A. M.

INFORMATION SUPPORT FOR THE CREATION OF A STATE REGISTER OF OCCUPATIONAL DISEASES OR INDUSTRIAL ACCIDENTS

State Institution «Kundliev Institute of Occupational Health of the National Academy of Medical Science of Ukraine», Kyiv

Introduction. One of the priorities of state policy for ensuring long-term socio-economic development of Ukraine is to reduce the level of occupational diseases and industrial injuries. The state policy of information development in healthcare in Ukraine

is aimed at solving prospective and topical issues. One of such problems is the regarding the preservation of the health of the working population.

The aim of the research – the creation of an information system for accounting and analyzing occupational pathology and industrial injuries using a developed methodology based on the concept of the State Register of persons who have been diagnosed with an occupational disease.

Materials and methods of the research. The generalization and analysis of scientific publications and regulatory documents related to the register of persons with established occupational diseases or industrial injuries have been carried out.

Results. Based on the latest information technologies, the State Register of Occupational Diseases and Industrial Accidents has been developed. Its operation is ensured by electronic documentation accounting systems and data exchange using local and global computer medical networks with a clear delineation of structure, functions, and ensuring continuity of operation at all stages of information processing. To create and operate the State Register, a number of regulatory documents were analyzed, including resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine, laws of Ukraine, and orders of the Ministry of Health of Ukraine.

Conclusions. Based on the legal framework of Ukraine, principles for building and the content of the task for the software of the State Register of Occupational Diseases and Industrial Accidents have been developed. The creation of the register is associated with the registration, qualitative and quantitative assessment of the state of software and hardware at the production sites in Ukraine, and provides confidence in the possibility of functioning such a register in Ukraine. The principles of construction and content development have been designed for the information support of the Register of Occupational Diseases and Industrial Accidents. The main tasks for it include the following components: development of a concept for implementing measures to create a centralized system for accounting and registration of occupational diseases and industrial injuries, determination of the functional characteristics of this system, development of recommendations and methodological support for further development and scientific support of the centralized system for accounting and registration of occupational diseases. This will allow for a qualitatively new level of provision of specialized medical care to employees by carrying out full accounting and control of existing occupational diseases, and forming risk groups for the main nosological forms.

Key words: state register, occupational diseases, accident, prevention, information support

References

1. [Social Insurance Fund of Ukraine]. [Internet] [cited 2022 Apr 01]. Available from: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/article/978178>. Ukrainian.
2. Kundiev YI, Nagornaya AM, Sokolova MP, Kononova IG. [Dynamics of occupational morbidity in Ukraine and experience of the Institute for Occupational Health of NAMS of Ukraine]. *Ukrainian Journal of Occupational Health*. 2013;(4):11-22. DOI: <https://doi.org/10.33573/ujoh2013.04.011>. Ukrainian.
3. Nahorna AM, Sokolova MP, Vitte PM, Kononova IG, Pyatnitsa-Gorpinchenko NK. [State of occupational morbidity in the period of legislative changes in Ukraine]. *Ukrainian Journal of Occupational Health*. 2016;(1):3-17. DOI: <https://doi.org/10.33573/ujoh2016.01.003>. Ukrainian.
4. Klyuchko OM. [Medical information system for monitoring of the health state of population with protection of personal data]. *Medical Informatics and Engineering*. 2020;(1):17-28. DOI: <https://doi.org/10.11603/mie.1996-1960.2020.1.11126>. Ukrainian.
5. Primova H, Sakiyev T, Nabiyeva S. Development of medical information systems. *Journal of Physics: Conference Series*. 2020;1441:012160. DOI: <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1441/1/012160>.
6. Kovalenko OS, Kozak LM, Romanyuk OO. [Mobile Applications in the Structure of Modern Medical Information Systems]. *Control Systems and Computers*. 2018;(4):57-69. DOI: <https://doi.org/10.15407/usim.2018.04.057>. Ukrainian.
7. Nahorna AM, Piatnitsa-Gorpinchenko NK, Vitte PM, Sokolova MP, Kononova IG. [Information technologies in the system of registration of occupational diseases (literature review)]. *Journal of the National Academy of Medical Sciences of Ukraine*. 2015;21(2):228-34.
8. [Fundamentals of Ukrainian legislation on health care: Law of Ukraine No. 2801-II(Apr 04, 2022)]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2022;4:19. Ukrainian.
9. [On the approval of the Regulation on the civil service of Ukraine on labor issues: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 96 (Feb 11, 2015)]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2015;21:201. Ukrainian.
10. [About information: Law of Ukraine No. 2657-XII (Oct 02, 1992) {as amended on Jan 01, 2022}]. [Internet] [cited 2022 Apr 01]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12/ed20220101#>. Ukrainian.
11. [On the National Informatization Program: Law of Ukraine No. 74/98-BP (Feb 04, 1998) {as amended from Jan 01, 2022}]. [Internet] [cited 2022 Apr 01]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80/ed20220101#Text>. Ukrainian.
12. [On the approval of the Regulation on the formation and implementation of the National Informatization Program: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1352. (Aug 31, 1998)]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 1998;18:201. Ukrainian.

13. [About the State Statistics Service of Ukraine: Decree of the President of Ukraine No. 419/2019 (Jun 22, 2019)]. [Internet] [cited 2022 Apr 01]. Available from: https://ips.ligazakon.net/document/U396_11. Ukrainian.
14. The concept of the state policy of informatization of health care of Ukraine. [Internet] [cited 2022 Jul 09]. Available from: <http://uacm.kharkov.ua/ukr/index.shtml?uderpol/ukoncept.htm>.
15. [About creation of the Unified information field of the health care system of Ukraine: Order of Ministry of health of Ukraine No. 127 (May 21, 1998)]. [Internet] [cited 2022 Jul 09]. Available from: <https://ips.ligazakon.net/document/MOZ187>. Ukrainian.
16. [On approval of the Concept of informatization of health care of Ukraine: Draft order of the Cabinet of Ministers of Ukraine. (Jun 04, 2019)]. [Internet] [cited 2022 May 12]. Available from: <https://moz.gov.ua/article/public-discussions-archive/proekt-rozporjadzhennja-kabinetu-ministriv-ukraini-pro-shvalennja-konceptii-informatizacii-ohoroni-zdorov%e2%80%99ja-ukraini#2>. Ukrainian.
17. [On the approval of the Concept of the development of electronic health care: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1671-p (Dec 28, 2020)]. *Uriadovi kurier*. 2021;12:40. Ukrainian.
18. [Some issues of the electronic health care system: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 411 (Apr 25, 2018)]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2018;46:14. Ukrainian.
19. [On mandatory state social insurance: Law of Ukraine No. 1105-XIV (Sept 23, 1999) {as amended from Apr 04, 2022}]. [Internet] [cited 2022 May 12]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14/ed20220402#Text>. Ukrainian.
20. [On Approval of the National Social Program for the Improvement of Safety, Labor Hygiene and the Industrial Environment for 2014-2018: Law of Ukraine. No. 178-VII (Apr 04, 2013){as amended from Jan 01, 2015}]. [Internet] [cited 2022 Apr 01]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/178-18/ed20150101#Text>. Ukrainian.
21. [On the procedure for investigating and keeping records of accidents, occupational diseases and accidents at work: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 337 (Apr 17, 2019)]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2019;34:309. Ukrainian.
22. [On the issue of mandatory state social insurance against accidents at work and occupational diseases that caused the loss of working capacity: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 74. (Jan 17, 2000) {as amended from Dec 17, 2016}]. [Internet] [cited 2022 Apr 01]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74-2000-%D0%BF/ed20161217#Text>. Ukrainian.
23. [On approval of the list of occupational diseases: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1662 (Nov 08, 2000)]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2000;45:87. Ukrainian.

ORCID ID автора:

Нагорна А. М. (ORCID ID 0000-0003-3311-7523).

Інформація щодо джерел фінансування дослідження: дослідження виконано за темою «Епідеміологічні дослідження професійної захворюваності і виробничого травматизму, розробка шляхів їх профілактики у працюючого населення на основі сучасних інформаційних технологій в умовах реформування медичної галузі», номер державної реєстрації 0120U101908.

Надійшла: 19 січня 2024 р.

Прийнята до друку: 1 березня 2024 р.

Контактна особа: Нагорна Антоніна Максимівна, доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАМН України, лабораторія епідеміологічних досліджень, профпатології та моніторингу професійного здоров'я, ДУ «Інститут медицини праці імені Ю. І. Кундієва НАМН України», буд. 75, вул. Саксаганського, м. Київ, 01033. Тел.: + 38 0 97 312 74 31. Електронна пошта: antoninagornaya@gmail.com